

Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΛΑΒΡΑΝΟΥ

Βρανάς Γρηγόριος Β2015014

Επιβλέπων καθηγητής: Μεταλληνός Δημήτριος

Εξετάστρια καθηγήτρια: Αλεξάνδρα Καββαδία

Ιανουάριος 2021

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά την καθηγήτρια και εξατάστριά μου Αλεξάνδρα Καββαδία, που με ανέλαβε παρά τις πολλές υποχρεώσεις που ζητούσαν την προσοχή της. Ένα τεράστιο ευχαριστώ στον κύριο Αθανάσιο Λαβράνο, τον δικηγόρο Κέρκυρας, που μου εμπιστεύθηκε μέρος του δικηγορικού αρχείου του και με καθοδήγησε στο πρακτικό αλλά και στο θεωρητικό κομμάτι της εργασίας αυτής. Φυσικά και στον κύριο Μεταλληνό, τον επιβλέποντα καθηγητή.

Επιπρόσθετα, θέλω να αναφέρω την κυρία Φωτεινή Τυράσκη. Με συμβούλεψε και με κατατόπισε σε μεγάλο βαθμό. Και την Κωνσταντίνα, που με παρακινούσε να ασχοληθώ με πάθος μεγαλύτερο για την ολοκλήρωση του εγχειρήματος αυτού.

Περιεχόμενα

- Σ.4 - Περίληψη της εργασίας – Σκοπός και Στόχος
- Σ.5 - Ορισμός του δικηγορικού λειτουργήματος
- Σ.7 - Αστικός Κώδικας, το Δίκαιο και η Ελλάδα
 - σ.8 -Ο Κώδικας του Χαμμουραπί
 - σ.9 -Από τη Θεογονία στον Όμηρο
 - σ.11 -Ρωμαϊκό Δίκαιο
 - σ.13 -Codex Justinianus, Εξάβιβλος, ΑΚ Ελλάδος
- Σ.17 - Το Δικηγορικό Λειτουργήμα στην Ιστορική εξέλιξή του
 - σ.17 -Λυσίας και Δικανικοί Λόγοι
 - σ.18 -Σοφιστές
 - σ.20 -Η Γαλλική επανάσταση
- Σ.23 - Δικηγόρος στο ελληνικό δίκαιο
- Σ.26 - Ορισμός Δικαίου και Κλάδοι του
 - σ.26 -Δημόσιο Δίκαιο
 - σ.27 -Ιδιωτικό Δίκαιο
- Σ.30 - Ονοματολογία του Δικηγόρου εκτός Ελλάδος
- Σ.31 - Σύντομη αναφορά στο δικηγορικό γραφείο του κ. Αθανασίου Λαβράνου, καθώς και στην εξέλιξη της δικηγορικής του σταδιοδρομίας
- Σ.32 - Αναφορά στο συμπληρωματικό δικηγορικό αρχείο και στους πελάτες
- Σ.34 – Κατάλογος υποθέσεων συμπληρωματικού αρχείου
- Σ.37 - Βιβλιογραφία

Περίληψη της εργασίας – Σκοπός και Στόχος

Το έργο αυτό ενδεχομένως να μην θεωρηθεί πρωτότυπο. Δεν παύω όμως να το θεωρώ ιδιαίτερα ενδιαφέρον. Όταν άκουσα πρώτη φορά πως υπάρχει δικηγορικό αρχείο για οργάνωση, αρχειοθέτηση των σχετικών φακέλων του και, στο πλαίσιο διεξαγωγής της εργασίας αυτής η εκπόνηση πτυχιακής, άδραξα την ευκαιρία. Η έρευνα και οι ώρες που δαπάνησα ξεφυλλίζοντας το άξιζαν. Η πολύωρη μελέτη των εγγράφων ήταν μια πρωτόγνωρη και ιδιαίτερα ελκυστική για μένα διαδικασία. Η καταχώρηση των στοιχείων τόσο γραπτά όσο και ηλεκτρονικά -κουραστική διαδικασία το παραδέχομαι- ήταν μια εμπειρία με ουσιαστικό περιεχόμενο.

Η εργασία είναι ως επί τον πλείστον πρακτική. Έρευνα όμως πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο μελέτης των εγγράφων του συμπληρωματικού αρχείου. Η καταγραφή, ταξινόμηση και διατήρηση αυτών των εγγράφων στο χρόνο αποτελεί το σημαντικό τμήμα του έργου αυτού. Ωστόσο, μέσα στις σελίδες αυτές υπάρχουν διάφορα στοιχεία, ιστορικά και άλλα, για την δικηγορία και τους δικηγόρους. Παρότι με την αλληλεπίδραση που είχα με το αρχείο πολλά μου έγιναν ξεκάθαρα για τις δράσεις και τις ανάγκες του δικηγορικού επαγγέλματος, κρίθηκε αναγκαίο να παρουσιαστεί μια ιστορική πορεία των σημαντικότερων πλευρών της επαγγελματικής δράσης των δικηγόρων, και ορισμένων οροσήμων στην πορεία του λειτουργήματος αυτού. Καταγράφεται ακόμη μια περιγραφή του νομικού επαγγελματικού πλαισίου, μιας και η απουσία αυτού θα άφηνε πολλά κενά ενημέρωσης και κατανόησης για την πολύπλευρη και κοινωνικά χρήσιμη δράση των δικηγόρων στον αναγνώστη.

Στον τελικό σκοπό της η εργασία αποσκοπεί να αναδείξει την κοινωνική αξία από τη λειτουργία ενός δικηγορικού γραφείου, τον αναντικατάστατο κοινωνικά ρόλο του δικηγόρου, όχι μόνο ως δικαστικού παραστάτη, αλλά και ως καθημερινού συμβούλου και συμπαραστάτη του πολίτη στις νομικές του υποθέσεις, καθώς και την ιδιαίτερη χρησιμότητα που έχει ένα τέτοιο αρχείο με ενδιαφέρουσες εξώδικες δικηγορικές ενέργειες και καταγραφές περιστατικών. Επιτρέπει επιπρόσθετα στον αναγνώστη να αντιληφθεί καλύτερα τον αρχειονομικό πλούτο μιας δικηγορικής υπόθεσης, όταν το

έγγραφο τεκμηριώνει τις πολύπλευρες δικηγορικές δράσεις σε μία σύνθετη διαφορά.

Ορισμός του δικηγορικού λειτουργήματος

Θεωρώ πως δικηγόρος είναι αυτός που έχει διδαχθεί τις απαραίτητες γνώσεις του Δικαίου και ασκεί υπεύθυνα και επαγγελματικά στην πράξη τις νομικές του γνώσεις. Αυτός είναι ο όρος που οι περισσότεροι γνωρίζουμε για τον δικηγόρο: ως εφαρμοστής του Δικαίου, ως πληρεξούσιος των πολιτών σε νόμιμες ή δικαστικές διαδικασίες, ως σύμβουλος επιχειρήσεων, συλλόγων και πολιτών επί νομικών θεμάτων και ως διαχειριστής υποθέσεων. Στην σύγχρονη κοινωνία, είναι ευρέως διαδεδομένος ο λόγος και η δράση των δικηγόρων, καθώς επίσης γνωστό είναι το έργο τους, ως “υπερασπιστών των δικαιωμάτων του πολίτου” ή “ως ανθρώπων που έχουν διδαχθεί και γνωρίζουν καλά τον νόμο”. Παρότι ανά την υφήλιο ο ορισμός του “δικηγόρου” διαφέρει και ποικίλλει, πάντα διεξάγεται η δικηγορική δράση σε ένα περίπου ταυτόσημο νομικό πλαίσιο.

Καθώς λοιπόν η αναζήτηση της Αλήθειας και του Δικαίου είναι θεμελιώδεις αξίες σε αυτό το πόνημα, γίνεται χρήση τόσο λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής, όσο και της ετυμολογίας των νομικών όρων, όπως και ουσιώδεις αναφορές σε μεγάλους φιλοσόφους και δικανικούς ρήτορες, που με τη δράση και το λόγο τους συνέβαλλαν στην εξέλιξη του Δικανικού λόγου στην σημερινή του μορφή, όπως παρατίθεται στις σελίδες αυτές.

Και όταν αφήνουμε τις Λέξεις στο ουσιαστικό τους νόημα να γίνονται δασκάλες μας, ακολουθούμε έτσι ασφαλή μονοπάτια που μπορούν να μας οδηγήσουν στην βαθύτερη γνώση, στην φιλοσοφία και την αποδεδειγμένη και αδιάσειστη αλήθεια. Αξίζει να αναφερθεί πως με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η αντικειμενική αλήθεια και δεν προβάλλεται καμία προσωπική δοξασία για τους ορισμούς των λέξεων και της ευρέως αποδεκτής αλήθειας του νοήματος αυτών.

Βάσει αυτού, κατά το Αρχαιοελληνικό λεξικό ο όρος «Δικηγόρος» ετυμολογείται από τις λέξεις «Δίκη» και «Αγορεύω» (ομιλώ σε κοινό, διατυπώνω άποψη δημοσίως), όπως επίσης η λέξη “Δίκαιος” σημαίνει “παρά το δίκη δίκαιος”. Σχετίζεται άμεσα με το “διχάζω”, μιας και ο δικηγόρος αναφέρεται στην πρακτική εφαρμογή του Δικαίου που, ορθά εφαρμοσμένο, “διχάζει-δικάζει” την επίδικη διαφορά μεταξύ δύο μερών.

Ο Δικηγόρος είναι το πρόσωπο που αναλαμβάνει την εκπροσώπηση και την

υπεράσπιση των διαδίκων, δηλαδή των προσώπων με αντιτιθέμενα συμφέροντα που καταφεύγουν στη δικαιοσύνη για την επίλυση των διαφορών τους ή και την απονομή ποινικής δικαιοσύνης στο χώρο του Ποινικού δικαίου για αξιόποινες πράξεις που έχουν υποστεί ή έχουν διαπράξει.

Ειδικότερα, ένας Δικηγόρος οφείλει να μελετά εις βάθος και να διεκπεραιώνει τις υποθέσεις που έχει αναλάβει. Αν κάποια από αυτές πρόκειται να εκδικαστεί, αναλαμβάνει να συλλέξει όλες τις πληροφορίες που αφορούν την υπόθεση για να σχηματίσει πληρέστερη άποψη για το πραγματικό μέρος της, και να διατυπώσει νόμιμα και άλλα επιχειρήματα για την καλύτερη υπεράσπιση του πελάτη του, ή και για να προβεί στις απαραίτητες νομικές ενέργειες. Κατά τη διάρκεια της δίκης εκθέτει τα γεγονότα με τρόπο τέτοιο, ώστε αφενός μεν να στηρίζεται όσο το δυνατόν καλύτερα η θέση του πελάτη του, αφετέρου δε να αποκρούονται τα εξ αντιθέτου επιχειρήματα. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, χτίζει μια καλή επαγγελματική σχέση εμπιστοσύνης με αυτόν που εκπροσωπεί. Παίρνει τα απαραίτητα στοιχεία από τον πελάτη του και κρίσιμες καταθέσεις από τους μάρτυρες για να εξακριβώσει τα ακριβή γεγονότα της υπόθεσης. Παραθέτει συμβουλές και καθοδήγηση. Παρουσιάζει στον πελάτη του το νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει τη διαφορά του και τις εναλλακτικές επιλογές που υπάρχουν όσον αφορά την υπόθεσή του, όπως ορίζει και την καλύτερη διαδικαστική πορεία δεδομένων των συγκεκριμένων συνθηκών. Προετοιμάζεται για να παρουσιάσει στο δικαστήριο την υπόθεση που έχει αναλάβει, αξιολογώντας το υλικό του, προβάλλοντας με τον καλύτερο τρόπο τις ενστάσεις, προτάσεις και γενικώς τα θετικά για τον πελάτη του στοιχεία και αναπτύσσοντας παράλληλα την πιο κατάλληλη στρατηγική, ευελιξία και επιχειρηματολογία ώστε να αποκρούσει τους ισχυρισμούς του αντιδίκου.

Επίσης, εντός των πλαισίων της επαγγελματικής του δράσης είναι η σύνταξη και εξέταση δικογράφων ή άλλων εγγράφων, όπως διαθήκες, μισθωτήρια, εγγραφές υποθηκών κ.ά. Επιβεβαιώνει τις διαθήκες, αντιπροσωπεύει ή συμβουλεύει τους πελάτες, κληρονόμους ή εκτελεστές της. Εξηγεί τους νόμους, τους κανονισμούς και τις δικαστικές αποφάσεις σε άτομα και επιχειρήσεις που δεν γνωρίζουν τα πολύπλευρα νομικά ζητήματα, είτε του δημόσιου είτε του ιδιωτικού τομέα. Εκπροσωπεί τους πελάτες του ενώπιον των Αρχών ή οπουδήποτε αλλού εξουσιοδοτηθεί, και πάντα αποσκοπεί στην ευόδωση των αναγκαίων δικαστικών και εξώδικων ενεργειών προς όφελος του πελάτη και εντολέα του.

Προτού όμως μεταβούμε στην ανάλυση του Δικηγόρου ως όρου, είναι ιδιαίτερα σημαντική η αναφορά στο μέσο που κάθε δικηγόρος αξιοποιεί, υπακούει και ακολουθεί προκειμένου να φέρει εις πέρας το έργο του. Αυτό είναι ο Αστικός Κώδικας, του οποίου τα ορόσημα στην πορεία του ανά τις χιλιετίες αναλύεται συνοπτικά παρακάτω..

Αστικός Κώδικας, το Δίκαιο και η Ελλάδα

Ο Κώδικας του Χαμμουραμί

Σε κάθε κοινωνία, αρχαία και σύγχρονη, μεγάλη ή μικρή, από τις πρώτες οργανωμένες κοινωνίες των ανθρώπων, τέθηκε στο προσκήνιο το ζήτημα της ισότητας. Καθώς ο άνθρωπος είναι από τη φύση του ον κοινωνικό, από τη στιγμή που συνευρίσκονταν σε μεγάλες ομάδες, οι οποίες σταδιακά μετατράπηκαν σε αυτό που αντιλαμβανόμαστε ως κοινωνία, λογικό ήταν να εμφανιστούν ζητήματα δικαιοσύνης, ισότητας και τιμιότητας. Καθώς όμως η τιμή ως προσόν μερικές φορές δεν αρκεί για την διατήρηση της ισορροπίας σε μια κοινωνία, κρίθηκε απαραίτητο από τους ηγεμόνες του παρελθόντος να συντάξουν σύνολα κανόνων και οδηγιών προς τους υποτελείς τους προκειμένου να διασφαλιστεί η τάξη και η ευημερία.

Από τα πρώτα βασίλεια που δημιουργήθηκαν, το ζήτημα της νομοθεσίας και της δικαιοσύνης φαίνεται να ήταν στο νου των βασιλέων. Μια από τις αρχαιότερες έγγραφες ενδείξεις κανόνων αυτού του τύπου εντοπίζεται στον Κώδικα του Χαμμουραμί. Αποτελεί την πιο παλαιά γνωστή συλλογή νόμων, καθώς γράφτηκαν περίπου το 1754 π.Χ. υπό την εντολή του Χαμμουραμί. Αυτός ο Ακκάδιος στην καταγωγή βασιλιάς της Βαβυλώνας, που βρισκόταν στον θρόνο επί σαράντα δύο χρόνια, αφιέρωσε τα είκοσι εννέα από αυτά στην προσπάθειά του να διασφαλίσει την σταθερότητα στον τόπο του, προσφέροντας ευημερία στους υπηκόους του, ισότητα και δικαιοσύνη. Ο Κώδικας αυτού του βασιλιά, χαραγμένος σε μια στήλη βασάλτη, εμπεριείχε νόμους και αντίστοιχες τιμωρίες σε περίπτωση παραβίασης αυτών. Σκοπός των νόμων αυτών, αλλά και γενική αρχή όλων των νόμων παγκοσμίως, ήταν η γενική αποτροπή δράσεων και πράξεων που αποτελούσαν εμπόδιο και κίνδυνο για την ευημερία της κοινωνίας.

Στο σύνολό τους, απαριθμούνταν 282 νόμοι, που μεταξύ άλλων αφορούσαν θέματα που πλέον εντοπίζονται σε όλες σχεδόν τις όψεις του Δικαίου, όπως θέματα ιδιοκτησίας, αδικημάτων, θεμάτων Ιδιωτικού και Ποινικού δικαίου, μίσθωσης, οικογενείας και εργασίας. Κάποιες από αυτές θεωρούνται σύγχρονες, και πρωτοπόρες για

την εποχή της συγγραφής τους, με κύριους αντιπροσώπους των θεμάτων αυτών το όριο στον κατώτατο μισθό, ο οποίος ήταν ανάλογος του επαγγέλματος, τον έλεγχο των απογόνων στα περιουσιακά στοιχεία με τη αρχή του κληρονομικού δικαίου, το σπάσιμο των δεσμών του γάμου (διαζύγια) και την απαγόρευση της αιμομιξίας.

Ο δημόσια εκτεθείς κώδικας αυτός είναι ο προπομπός του Κώδικα που γνωρίζουμε σήμερα ως Αστικό κώδικα. Επιβαλλόταν η τήρηση αυτού από κάθε πολίτη ασχέτως κοινωνικού επιπέδου, όπως απαραίτητο ήταν ο κάθε πολίτης να γνωρίζει τους νόμους που αναγράφονταν, και διασφαλιζόταν αυτή η τήρηση χάρη στις πολύ σκληρές ποινές που επιβάλλονταν στους παραβάτες- οι περισσότερες εκ των οποίων περιελάμβαναν θανατική ποινή. Βασική βλέψη και μέλημα του Χαμμουραμί ήταν η αρχή της απόδοσης των ίσων. Αυτό γίνεται σαφές από τους νόμους του, όπου κάθε πράξη παράνομη “αμειβόταν” με αντίστοιχη τιμωρία σε τρομερά αυστηρό επίπεδο.

Από τη Θεογονία στον Όμηρο

Στην μυθολογία, το δίκαιο κυριαρχεί σε όλες τις όψεις της ελληνικής αντίληψης. Εκεί βρίσκονται και οι πρώτες αναφορές των δικαιοκών εννοιών ως προσωποποιήσεις υπό τη μορφή θείων υποστάσεων. Η ιδέα της δικαιοσύνης και της έννομης τάξης είχαν πρωτεύοντα ρόλο στην αρχαία ελληνική σκέψη και ο βίος των αρχαίων κινούνταν γύρω από αυτές τις αρχές.

Το όνομα *Θέμις* πηγάζει από το ρήμα *τίθημι* που, βάσει του λεξικού της αρχαίας ελληνικής, σημαίνει αυτό που έχει τεθεί, η αλλιώς το ισχύον. Εξάλλου, ο ρόλος της τιτάνιας Θέμιδος είναι “αυτή που ορίζει τους θεσμούς”. Ως ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της σκέψης της εποχής εκείνης (δικαιοσύνη), ο Ησίοδος την τοποθέτησε στις πρώτες μορφές που δημιουργήθηκαν. Ήταν κόρη του Ουρανού και της Γαίας, του πρώτου θείου ζεύγους κατά τη *Θεογονία*, μετέπειτα σύντροφος του Δία. Στα Ομηρικά έπη, η Θέμις κυβερνούσε τόσο στο ανθρώπινο δίκαιο όσο και στο θεϊκό. Όριζε την τιμιότητα στις πράξεις Θεών και ανθρώπων, και η “έξουσία”, της κατά μια έννοια, ήταν ανώτερη όλων. Βρισκόταν πάντα παρούσα στις θεϊκές συνελεύσεις -τις οποίες και συγκαλούσε, όπου και λειτουργούσε ως κριτής και καθοδηγητής, ενώ εμφανίζεται στα Ομηρικά Έπη ως διαμεσολαβήτρια στις μεταξύ Θεών και ανθρώπων σχέσεις και αλληλεπιδράσεις. Από τις πρώτες οργανωμένες κοινωνίες, η Θέμις ήταν πάντα παρούσα σε όλες τις αγορεύσεις και

συνελεύσεις των πόλεων.

Είναι λογικό η *Δίκη*, ως αδιαχώριστος ορισμός των θεσμών, να συνδέεται και μυθολογικά με τη Θέμιδα. Συνεπώς, στη *Θεογονία* η Θέμις είναι η μητέρα της Θεάς Δίκης. Παρότι η μητέρα της σχετίζεται με το θείο δίκαιο περισσότερο, η Δίκη αντιπροσωπεύει το επίγειο δίκαιο των ανθρώπων. Ετυμολογικά, αφορά την οδηγία και τον κανόνα, καθώς και την εντολή, και η σχέση της με το δίκαιο είναι απόλυτη. Τιμωρεί τους άδικους στις πράξεις αλλά και στις προσβολές (ύβρεις) είτε αυτοπροσώπως, κρυμμένη σε ένα πέπλο ομίχλης, είτε με τη μεσολάβηση του πατέρα της Δία.

Ακόμη πιο εστιασμένη στους ανθρώπους είναι η Θεά Δικαιοσύνη. Ως τιμωρός της επίγειας αδικίας, αντικατέστησε τη Θέμιδα και την Δίκη ως η προστάτιδα του δικαίου και ο προπομπός της τίσης. Δεν συνδέεται με τα θεία, παρότι δρα υπέρ των δίκαιων και ως τιμωρός των αδίκων όπως και η Δίκη, καθώς δρα στον θνητό κόσμο, και περιφρουρεί την τιμότητα και ισότητα στις κοινωνίες των ανθρώπων.

Όπως η ιδέα της δικαιοσύνης υπάρχει στον θεϊκό και θνητό κόσμο, αντίστοιχο ρόλο είχαν ως κριτές των νεκρών στον Άδη ο υιός του Δία και της Ευρώπης Μίνωας, μαζί με τον αδερφό του Ραδάμανθο, καθώς και τον Αιακό, τον κατά την αρχαιότητα “πιο δίκαιο άνθρωπο στον κόσμο”. Η επέκταση της απονομής της δικαιοσύνης και στον Κάτω Κόσμο υποδηλώνει πόσο σημαντική αξία είχε το δίκαιο στην αρχαία ελληνική σκέψη.

Αν λάβουμε τα Ομηρικά Έπη ως οδηγούς, είναι ακόμη πιο σαφές πόσο δυνατή ήταν η σύνδεση της δικαιοσύνης και της ζωής, παρότι σε πρώιμο στάδιο, και τα πρότυπα είναι σχεδόν πάντοτε ευγενικής καταγωγής (αριστοκρατία). Οι μεγάλοι ήρωες του Τρωικού πολέμου (Αχιλλέας, Αίαντας, Οδυσσέας, Διομήδης, Αινείας, Έκτορας κ.α.) ακολουθούν τις αρχές του δικαίου και της δικαιοσύνης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού είναι η ατίμωση που δέχθηκε ο Αχιλλέας από τον Αγαμέμνονα, όταν ο τελευταίος απαίτησε και πήρε την Ιέρεια Βρισηίδα, έπαθλο του Αχιλλέα, προκειμένου να καλύψει την απώλεια του δικού του, της Χρυσήδας. Η αδικία που βίωσε ο Αχιλλέας είχε ως αποτέλεσμα των στάση του στη σύρραξη με τους Τρώες, και μόνο λόγω εκδίκησης πολέμησε ξανά. Η εκδίκηση αποτελεί κλάδο της δικαιοσύνης, και σχετίζεται με την επιβολή των ίσων. Ο Αχιλλέας σκότωσε τον Έκτορα, ο οποίος είχε σκοτώσει τον φίλο του Αχιλλέα Πάτροκλο. Ακόμη και ο θάνατος του Αχιλλέα συνάδει με το δίκαιο, ή μάλλον με την αδικία, και θεωρείται “αήττητος” ακόμη και ενώπιον του θανάτου, αφού ο θάνατός

του προήλθε από πισώπλατο χτύπημα με ύπουλο τρόπο, ενάντια στην τίμια μάχη και τους ένδοξους κανόνες του πολέμου.

Η ίδια η νίκη των Αχαιών κατά των Τρώων συνάδει με τους νόμους της Δίκης και της Δικαιοσύνης. Καθώς οι ύβρεις των Αχαιών ήταν πολυάριθμες, ελάχιστοι από αυτούς έφτασαν σώοι στις πατρίδες τους· οι περισσότεροι πέθαναν στον δρόμο για τον τόπο τους, ενώ άλλοι έφτασαν μετά από πολλούς μόχθους και δυσκολίες στην διαδρομή. Ακόμη και τότε η θεία δίκη με την μορφή ανθρώπων τους στέρησε την ζωή.

Παρότι στην *Ιλιάδα* η δικαιοσύνη είναι περισσότερο προσωπικό ζήτημα μεταξύ των Θεών και των ανθρώπων (λ.χ. η συμπάθεια του Άρη, Απόλλωνα, Αφροδίτης και της Αρτέμιδος προς τους Τρώες και την Αθηνά, της Ήρας και του Ποσειδώνα υπέρ των Αχαιών), όπου οι Θεοί επέλεξαν ποιο στρατόπεδο ή ποιον ήρωα θα ενισχύσουν και προστατεύσουν ή αντίστοιχα θα οδηγήσουν στον θάνατο και στη θλίψη, στην *Οδύσσεια* αυτό το φαινόμενο παρατηρείται εξίσου, αλλά με την καίρια διαφορά: έχουν κυρίαρχο ρόλο οι αρχές του δικαίου και της δικαιοσύνης. Ένα παράδειγμα είναι ο Οδυσσέας και η τύφλωση του Πολύφημου, γιου του Ποσειδώνα. Παρότι ο Ποσειδών ήταν με το μέρος των Αχαιών στον Τρωικό πόλεμο, τιμώρησε τον Οδυσσέα και δυσχέρανε την επιστροφή του στην Ιθάκη κατόπιν προσευχής του Πολύφημου προς εκείνον, ζητώντας εκδίκηση.

Ρωμαϊκό Δίκαιο

Δεν είναι τυχαίο που η εκμάθηση και μελέτη του Ρωμαϊκού Δικαίου απαντάται σε όλα τα νομικά πανεπιστήμια, αντίστοιχες σχολές και σπουδαστικά κέντρα και έχει επηρεάσει επί πολλές εκατοντάδες χρόνια την πορεία των πολιτισμών και των κοινωνιών που τις απαρτίζουν. Υπάρχουν άφθονες πληροφορίες που αφορούν το Ρωμαϊκό Δίκαιο, θα περιοριστούμε όμως στα βασικά στοιχεία που το ανέδειξαν παγκοσμίως και τους πολιτισμούς και τις χώρες που το αξιοποίησαν.

Όπως εντοπίζεται σε άλλο σημείο του πονήματος αυτού, ο Αστικός Κώδικας που χρησιμοποιείται στην Ελλάδα έχει τις ρίζες του στις αρχές που θέσπισε το Ρωμαϊκό Δίκαιο. Η Αυτοκρατορία των Ρωμαίων, κέντρο πολιτικής και πολιτισμικής ακμής, στρατιωτικής κυριαρχίας και ασύγκριτης ισχύος στον τότε γνωστό κόσμο, αποτέλεσε ορόσημο στην μακροχρόνια ιστορική πορεία του Δικαίου. Η διαφορά του από τα ως τότε ισχύοντα νομικά πρότυπα ήταν πως, σε αντίθεση με την τοπικότητα των ως τότε δικαίων,

είχε κοσμοπολίτικο χαρακτήρα. Η προσαρμογή του στις αρχές των λαών από τους οποίους προσλήφθηκε και αφομοιώθηκε στο δικαστικό σύστημα που το διέπεε, το κατέστησαν ικανό να επεκταθεί σε πανευρωπαϊκό αρχικά επίπεδο, καθώς εξέφραζε το «πρακτικό πνεύμα» των Ρωμαίων, αρχή που ακολούθησε όλος ο υπόλοιπος τότε γνωστός κόσμος.

Την ίδια περίοδο αναπτύχθηκε το δικηγορικό λειτούργημα. Παρότι σχετίζεται με το Ρωμαϊκό Δίκαιο, το λειτούργημα αυτό εξελίχθηκε ανεξάρτητα ως ένα βαθμό από τη νομική παράδοση της αυτοκρατορίας. Νομομαθείς με γνώση και δυνατότητα ερμηνείας του δικαίου έχει πρώτες ρίζες στους ιερείς Ποντίφικες, οι πρώτοι που κατέχουν το προνόμιο της γνώσης αυτής -και για μια χρονική περίοδο το μοναδικό δικαίωμα ερμηνείας αυτού- και στη συνέχεια με τους *juriconsulti*, οι οποίοι, όπως υποδηλώνει το όνομα, ήταν κριτές και σύμβουλοι σε νομικές υποθέσεις. Την εποχή του Αυτοκράτορα Αυγούστου επεκτείνονται τα δικαιώματά τους και προστίθενται σε αυτά οι γνωμοδοτήσεις. Επίσης σημαντική ήταν η δημιουργία δύο σχολών δικαίου, εκείνη των Σαβινιανών και η αντίστοιχη των Προκουλιανών.

Αφθονα νομικά συγγράμματα γεννήθηκαν εκείνη την περίοδο, και διερευνούσαν κάθε όψη του δικαίου. Πιο χαρακτηριστικές συγγραφικές μορφές ήταν ο Ουλπιανός, ο Παύλος, ο Γάιος και ο Παπινιανός.

Τα νεότερα ευρωπαϊκά δίκαιο στο σύνολό του πηγάζουν από το Ρωμαϊκό. Συγκεκριμένα, το αστικό δίκαιο είναι η ρίζα όλης της νομικής πράξης και σκέψης των κρατών της γηραιάς ηπείρου από τον 19^ο αιώνα, με την κωδικοποιημένη μορφή του Αστικού Κώδικα. Ο γαλλικός *Code Civil* συντάχθηκε επί Ναπολέοντα το 1804, μία μείξη του γαλλικού εθιμικού δικαίου και του Ρωμαϊκού Δικαίου, και ήταν ο πρώτος ισχύον στην Ευρώπη Αστικός Κώδικας. Επηρέασε την δημιουργία του αντίστοιχου ρουμάνικου και ιταλικού Κώδικα το 1866 και 1864 αντίστοιχα, ενώ 33 χρόνια αργότερα έκανε την εμφάνισή του ο ισπανικός, ακολουθούμενος από τον ολλανδικό. Η Γερμανία αποδέσμευσε το *Pandectenrecht*, όπως ονομαζόταν το Ρωμαϊκό Δίκαιο στα δικαστήρια της χώρας, το 1900 όταν κωδικοποιήθηκε στον γερμανικό Αστικό Κώδικα. Αστικοί Κώδικες χωρών που δεν βρίσκονταν στην Ευρώπη αλλά που χτίστηκαν πάνω στον ρωμαϊκό ήταν ο κινέζικος, ο βραζιλιάνικος, καθώς και ο ιαπωνικός.

Στο σύνολό του ακόμη και το αγγλοσαξονικό δίκαιο έχει ρωμαϊκές ρίζες, παρότι

ακολουθεί διαφορετική ιστορική πορεία. Κοινά σημεία των δύο είναι, και δεν περιορίζονται, στη διάπλαση του δικαίου λαμβάνοντας υπόψη γεγονότα δεδικασμένων, καθώς και την δικαστηριακή νομολογία επί ανάλογων νομικών υποθέσεων. Όπως αποσκοπούσε και ο Χαμμουραμί με τους νόμους του, σκοπός του νόμου παρέμεινε η αποτροπή επιζήμιων για το άτομο και την κοινωνία πράξεων.

Codex Justinianus, Εξάβιβλος, ΑΚ Ελλάδος

Ένα άλλο κομβικό σημείο στην ιστορία που περιστρέφεται γύρω από τον Αστικό κώδικα είναι ο Κώδικας νόμων που εντάχθηκε κατά την διάρκεια της βασιλείας του Ιουστινιανού του Α'. Γνωστός στην εποχή του ως Codex Justinianus, ήταν κωδικοποίηση του Ρωμαϊκού Δικαίου και συντέθηκε από τον κυαίστορα Τριβωνιανό κατόπιν οδηγίας του αυτοκράτορα, ο οποίος συνένωσε και ταξινόμησε όλους τους νόμους που υπήρχαν από την εποχή της βασιλείας του Αδριανού μέχρι και τον αυτοκράτορα Ιουστινιανό. Στο σύνολό του αποσκοπούσε στην συστηματικοποίηση των παλαιών νόμων και εκκαθάρισης αυτών από ασάφειες και αντιφάσεις. Αξίζει να αναφερθεί πως η πρώτη έκδοση ο Συνταγματικός Κώδικας (Codex Constitutionum) δεν πέτυχε τον στόχο για τον οποίο συντάχθηκε. Λόγω του γεγονότος αυτού, μερικά χρόνια αργότερα δημιουργήθηκε ο Πανδέκτη ή αλλιώς γνωστός ως Περίληψη (Pandectae /Digesta), πιο συστατικά συμπληρωμένος από τον αρχικό Κώδικα. Ακολούθησαν οι Εισηγήσεις (Institutiones). Άλλωστε επί βασιλείας του Ιουστινιανού πολλές νομικές μεταρρυθμίσεις και αλλαγές στην πολιτική και κοινωνική σκηνή έλαβαν χώρα, δεν άργησε να εκδοθεί ένας νέος Κώδικας, με τίτλο Νεαραί (Novellae Constitutiones Post Codicem). Οι Νεαραί ήταν το τελευταίο μέρος που προστέθηκε στον Ιουστινιάνειο Κώδικα και ως επί το πλείστον ήταν γραμμένη στην ελληνική γλώσσα.

Οι νόμοι του Ιουστινιανού αποσκοπούσαν στην απλοποίηση των ίδιων των νόμων που απάρτιζαν το Ρωμαϊκό Δίκαιο, ώστε να είναι κατανοητοί από κάθε κάτοικο της αυτοκρατορίας, και τόνιζαν ιδιαίτερα τη σημασία της πολιτικής εξουσίας, της θρησκείας (ως αποτέλεσμα ένταξης του Χριστιανισμού στις πεποιθήσεις της νέας αυτοκρατορίας, που στην συνέχεια κυριάρχησε ως θρήσκευμα σε όλη την επικράτεια), κατά συνέπεια απέβλεπαν συνάμα και στην ομαλοποίηση των σχέσεων μεταξύ Πολιτείας και Εκκλησίας, και στην ανάδειξη της θέσης του αυτοκράτορα ως του απόλυτου άρχοντα,

με απεριόριστη εξουσία στους κλάδους του δικαίου.

Ο Ιουστινιάνειος Κώδικας αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία χτίστηκε η Εξάβιβλος, ή αλλιώς γνωστή ως Πρόχειρον νόμων. Η Εξάβιβλος γράφτηκε το 14^ο αιώνα από τον Κωνσταντίνο Αρμενόπουλο, νομολόγο και ανώτατο δικαστικό της Θεσσαλονίκης. Αποτελεί μια Βυζαντινή νομική πραγματεία. Μεγάλο μέρος των περιεχομένων αυτής προέρχονταν από βυζαντινά νομικά κείμενα, και η αξιοποίηση αυτού του έργου ήταν διαδεδομένη στα Βαλκάνια μέχρι και το 19^ο αιώνα.

Ο Αρμενόπουλος κατέληξε να συγγράψει το έργο αυτό έπειτα από μελέτη των “Βασιλικών”, που γράφτηκε υπό τη ηγεμονία του αυτοκράτορα του Βυζαντίου Λέοντα του ΣΤ'. Λόγω της εξέλιξης στα πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα, καθώς και εξ αιτίας της αλλαγής των καιρών και της ίδιας της πολιτείας, ο Αρμενόπουλος έφτασε στο συμπέρασμα πως τα Βασιλικά ήταν λειψά και ανάκανα να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της εποχής του. Χρειάστηκε δύο χρόνια προκειμένου να συνθέσει και συνδυάσει, καθώς και βελτιώσει τα ήδη υπάρχοντα κείμενα νομικού περιεχομένου βυζαντινής εποχής που αφορούσαν νόμους και διατάξεις. Το αποτέλεσμα ήταν μια πολύ οργανωμένη συλλογή και ταξινόμηση όλων των νομικών διατάξεων του Βυζαντίου (μεταξύ των οποίων ήταν και ο Ιουστινιάνειος Κώδικας), πιο αξιοποιήσιμη από όλους όσους είχαν προηγηθεί και η πιο πλήρης και εύχρηστη συλλογή νόμων βυζαντινής προελεύσεως. Στα χρόνια που ακολούθησαν, στα συνολικά έξι βιβλία προστέθηκαν νέοι τίτλοι που απέρρεαν από τις πιο προηγμένες νομικές συνθήκες και καλύπτουν τις ανάγκες της εποχής. Ο τίτλος του πληρέστερου έργου ήταν η Αυξημένη Εξάβιβλος.

Το περιεχόμενο της αφορούσε τις έννομες σχέσεις των ανθρώπων τόσο μεταξύ τους όσον και με την κοινωνία, τις συμβάσεις, τις οικογενειακές σχέσεις και τα κληρονομικά. Υπήρξε διαχωρισμός του Ειδικού Ιδιωτικού Δικαίου και του Γενικού Ιδιωτικού Δικαίου, που αποτέλεσαν τους προγόνους του Εμπορικού και του Αστικού δικαίου αντίστοιχα. Ας σημειωθεί ότι το 1345 ο Αρμενόπουλος συνέγραψε την Εξάβιβλο, κωδικοποιώντας τα Βασιλικά, δηλαδή ένα από τα βασικά μέρη του Corpus Justis Civilis. Η Ανατολική Ορθόδοξη εκκλησία, ως αρμόδια αρχή για την επίλυση των προσωπικών ζητημάτων ιδιωτικού δικαίου εφάρμοσε την Εξάβιβλο.

Πριν όμως την αποδοχή της Εξαβίβλου του Αρμενόπουλου, οι Εθνικές Συνελεύσεις της Επιδαύρου, του Αστρους και της Τροιζήνας είχαν επιλέξει τους βυζαντινής προελεύσεως νόμους ως ικανούς να ορίσουν το δίκαιο στον νεοσύστατο

κράτος -αναφερόντουσαν στα Βασιλικά του Λέοντα, ήδη απαρχαιωμένους για την εποχή εκείνη νόμους. Όταν ο Ιωάννης Καποδίστριας ανέλαβε την διοίκηση του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους το 1827, αυτή η επιλογή ακυρώθηκε κατόπιν οδηγίας του, και η Εξάβιβλος αξιοποιήθηκε ως προσωρινό όργανο νομικής καθοδήγησης ως τον επόμενο χρόνο, όποτε και υλοποιήθηκε η αποδοχή της ως βασικό νομικό εργαλείο. Η επιβολή νέων νόμων σε ένα κράτος που στην ουσία μόλις είχε επαναστατήσει έναντι ξένου κατακτητή και που ακόμη μαστιζόταν από διχόνοιες, εμφύλιους πολέμους και εξακολουθούσε να ταλανίζεται από ξένες κυριαρχίες, ήταν ένα καθόλα δύσκολο έργο. Ασχέτως αυτού, με τις μεταρρυθμίσεις που επέβαλε ο Καποδίστριας σε όλα τα μήκη και πλάτη της τότε επικράτειας υπό την σύντομη κυβέρνησή του, κατάφερε, μεταξύ άλλων, η Εξάβιβλος να γίνει αποδεκτή ως μια μέση λύση μέχρι να δημιουργηθεί σύγχρονη νομοθεσία στην Ελλάδα.

Ακόμη και έτσι όμως, στο δικαστήριο της επικράτειας αξιοποιούνταν το Ρωμαϊκό Δίκαιο, και αυτό διδασκόταν στις νομικές σχολές. Παρότι η ιδέα δημιουργίας νέου Αστικού Κώδικα έχει τις ρίζες του στο 1835, χρειάστηκε πάνω από έναν αιώνα προκειμένου να γίνει υλοποίηση αυτής της ιδέας.

Ο νομικός που ανέλαβε το εγχείρημα της δημιουργίας του Αστικού Κώδικα ονομαζόταν Γεώργιος Μπαλής. Ο Γ. Μπαλής (1879-1957) σπούδασε νομική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο οποίο έγινε διδάκτωρ και συμπλήρωσε τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο Χούμπολντ του Βερολίνου. Από το 1938 ως το 1946 αναλώθηκε στην αναθεώρηση του ως τότε ισχύοντος Κώδικα, σε συνεργασία με τον επίσης διαπρεπή νομικό Κωνσταντίνο Τριανταφυλλόπουλο (μέλος της συντακτικής επιτροπής που δημιουργήθηκε προκειμένου να γραφτεί ο Αστικός Κώδικας ως σύνολο), ο οποίος είχε μελετήσει σε βάθος το δίκαιο επί Βυζαντίου. Τελικά, ο Κώδικας Κώδικας, έπειτα από πολλές περιπέτειες, τέθηκε σε εφαρμογή τον Φεβρουάριο του 1946, συγκεκριμένα στις 23 του μηνός. Από τότε, παραμένει σε ισχύ μέχρι και σήμερα, με τις σχετικές επιμέρους τροποποιήσεις.

Γενικά και συνοπτικά, μπορούμε να τονίσουμε ότι ο Αστικός Κώδικας καλύπτει όλες τις έννομες σχέσεις μεταξύ προσώπων (π.χ. Γάμος, διαζύγιο, κληρονομίες κλπ.) ή τις σχέσεις προσώπων με πράγματα και την αστική συναλλαγή, όπως τα εμπράγματα δικαιώματα της κυριότητας, τη νομή, τις υποθήκες, τις αγοραπωλησίες, τα δάνεια, τις

μισθώσεις κλπ.

Αφότου τέθηκε η ιστορία του Αστικού Κώδικα στο προσκήνιο, μεταβαίνουμε στους ανθρώπους εκείνους που τον αξιοποιούν περισσότερο από τους άλλους ως οδηγό, ενώ συνάμα είναι το μέσο επιβεβαίωσης αυτού μέσα από το καθημερινό λειτούργημά τους.

Το Δικηγορικό Λειτουργήμα στην Ιστορική εξέλιξή του

Η πρώτη υποτυπώδης εμφάνιση του λειτουργήματος που είναι σήμερα ο “δικηγόρος” εντοπίζεται στην αρχαία Αθήνα το 400 π.Χ. περίπου, με τους δημόσιους ομιλητές. Οι ομιλητές αυτοί δεν είχαν νομική υπόσταση, απλώς μιλούσαν ενώπιον κοινού στην εκκλησία του δήμου, και όχι απαραίτητα μόνο σε υποθέσεις δικαστικές. Ήταν ρήτορες (αυτός που ασκεί την τέχνη της ρητορείας), και κατά τον Αριστοτέλη η ρητορεία ήταν η ικανότητα, ή μάλλον η δυνατότητα, να εντοπισθεί και να αξιοποιηθεί, σε κάθε περίπτωση, το κάθε πιθανό στοιχείο που οδηγεί σε πειθώ (ή την Αλήθεια).

Υπήρχαν τρεις βασικές προσεγγίσεις με σκοπό την επίτευξη της αποδοχής των επιχειρημάτων από τον ακροατή, ή αλλιώς ρητορικές προσεγγίσεις: ο λόγος, το πάθος και το ήθος.

Ο λόγος (λέγω) χρησιμοποιούνταν με πολλές έννοιες στην αρχαιότητα, αλλά ως επί το πλείστον ήταν η τεκμηριωμένη ομιλία, και στην συγκεκριμένη ήταν η ικανότητα του ρήτορα να περάσει την βούλησή του στο ακροατήριο μέσω λογικών επιχειρημάτων. Το πάθος (πάσχω) είχε σκοπό να πλησιάσει τον ακροατή συναισθηματικά, να τον γοητεύσει, και συνεπώς να συμφωνήσει και να αποδεχθεί τα λεγόμενα του ρήτορα. Το ήθος, τέλος, επιδίωκε την αποδοχή των επιχειρημάτων καθαρά λόγω της θέσης του ρήτορα, και της αντίστοιχης θέσης του ακροατή, όπου στην μια περίπτωση ο ένας είχε γνώσεις επί του θέματος (αυθεντία), ενώ ο άλλος απλά δεν τις κατείχε. Υπήρχε και ένας ακόμη τρόπος πειθούς, αυτή του χρόνου. Δια μέσου της αναφοράς στην κρισιμότητα του θέματος ή της κατάστασης, καθώς και της αίσθησης του επείγοντος, επιτυγχάνετο η πειθώ του κοινού.

Μπορούμε να πούμε πως μέχρι και σήμερα εφαρμόζονται αυτές οι προσεγγίσεις, σε διαφορετικό βέβαια βαθμό. Ο στόχος όμως είναι ο ίδιος: αποδοχή των επιχειρημάτων, και επίτευξη των σκοπών και επιθυμιών του ρήτορα.

Λυσίας και Δικανικοί Λόγοι

Από τη στιγμή που αναφέρθηκε η ρητορική, είναι αδύνατον να μην γίνει λόγος για τον σημαντικότερο ίσως ρήτορα της Αρχαιότητας, τον Λυσία. Γεννημένος εν Αθήναις το 459 π.Χ., στην ηλικία των 15 ετών αναχώρησε για τους Θούριους της Σικελίας μαζί με τους δύο αδερφούς του, όπου διδάχτηκε την ρητορική από τον Τεισία, τον ρήτορα των Συρακουσών. Μετά από είκοσι περίπου έτη επέστρεψε στην Αθήνα λόγω κλίματος αναβρασμού κατά των Αθηναίων κατοίκων των Θούριων, σαν αποτέλεσμα της εκστρατείας που πραγματοποιήθηκε από τους συμπατριώτες του εναντίον τους. Ο Λυσίας αναγκάστηκε να εγκαταλείψει σύντομα και την Αθήνα, όταν οι Τριάκοντα Τύραννοι ανέλαβαν την εξουσία, καθώς η πολιτική σκοπιά του ιδίου και του αδερφού του Πολέμαρχου ενοχλούσε τους Τυράννους. Κατέφυγε στα Μέγαρα, από όπου υποστήριζε με σθένος τους δημοκρατικούς, μέσω της όποιας περιουσίας του είχε απομείνει. Σε αυτή του την κίνηση συνέβαλε η απώλεια του αδελφού του Πολέμαρχου, ο οποίος θανατώθηκε μετά από εντολή του Τυράννου Ερατοσθένη.

Μετά των πτώση του πολιτεύματος των Τριάκοντα, ο Λυσίας επέστρεψε στην Αθήνα, το 403 π.Χ. Πρώτο μέλημα του ρήτορα ήταν να παρουσιαστεί στα δικαστήρια ως κατηγορος του Ερατοσθένη. Εκεί εκφώνησε τον δικανικό λόγο του προς κατηγορία του Τυράννου, και είναι ο μοναδικός λόγος που εκφώνησε ενώπιον δικαστηρίου ο ίδιος. Παρά τη φιλοδημοκρατική δράση του και την υποστήριξη των εξόριστων του Πειραιά, ποτέ δεν απέκτησε τον τίτλο του Αθηναίου πολίτη. Απεβίωσε ως ισοτελής μέτοικος το 377 π.Χ.

Οι δικανικοί λόγοι του Λυσία αποτελούν ίσως την ισχυρότερη βάση για αυτό που στο μέλλον έγινε άρτια δικηγορική αγόρευση. Το πρώτο συνθετικό των δύο λέξεων σε πρώτη ματιά είναι το ίδιο: το Δίκαιο, και η Αναζήτηση αυτού. Οι δικανικοί λόγοι εκφωνούνταν στα δικαστήρια, και χωρίζονταν σε κατηγορίες και απολογίες. Εξέταζαν το δίκαιο και το άδικο βάσει του νόμου και των αρχών του δικαίου. Ο Λυσίας έγραψε πολλούς τέτοιους λόγους κατόπιν πληρωμής, προκειμένου να επιβιώσει στην Αθήνα, μετά τους Τριάκοντα.

Σοφιστές

Η σοφιστική ήταν μια πνευματική και κοινωνική κίνηση που εκδηλώθηκε στα μέσα του 5ου αιώνα π.Χ. στην αρχαία Ελλάδα, και αναπτύχθηκε ιδιαίτερα στην Αθήνα

του Περικλή. Ήταν αποτέλεσμα της πνευματικής άνθισης της πόλης της Αθήνας, και της ανάδειξής της σε κέντρο της Ελληνικής Παιδείας. Η σοφιστική διαδέχεται τη φιλοσοφία των Προσωκρατικών και τερματίζεται με τη διδασκαλία του Σωκράτη και του Πλάτωνα, οι οποίοι τους άσκησαν κριτική. Ο Πλάτων, μάλιστα, θεωρούσε ότι οι σοφιστές και οι ρήτορες δεν κάνουν τίποτε άλλο από το να παραπλανούν και να κολακεύουν το πλήθος, πως δρούσαν σε ρηχό επίπεδο χωρίς πλήρη επίγνωση των Λέξεων -και φυσικά δεν αναζητούσαν την Αλήθεια.

Η σοφιστική, ως μέθοδος διδασκαλίας, αντιμετώπισε τα προβλήματα που αναφέρονται στη γνώση, την ηθική και την πολιτική, με μια τακτική αμφισβήτησης των καθιερωμένων ιδεών και αξιών. Στηριζόταν στην εξάσκηση των μαθητών στη ρητορική και στη διαλεκτική, δηλαδή στην τεχνική της ρητορικής αντιπαράθεσης επιχειρημάτων για κάθε θέμα.

Εκπρόσωποι της σοφιστικής κίνησης του 5ου αιώνα π.Χ. ήταν οι Σοφιστές, εμπνευσμένοι στοχαστές με μεγάλη εγκυκλοπαιδική μόρφωση, με οξύ και ανήσυχο πνεύμα. Δίδασκαν κοσμολογία, μαθηματικά, γραμματική, ερμηνεία ποιητών, μυθολογία, φιλοσοφία της θρησκείας και ιστορία του πολιτισμού. Γνώριζαν την ιατρική και τη μαντική τέχνη. Ήταν πλανόδιοι δάσκαλοι της έντεχνης χρήσης του λόγου, δηλαδή της ρητορικής, που την ανέδειξαν σε τέχνη της πειθούς και του επιχειρήματος. Συνέδεσαν τη ρητορική με την πολιτική δράση και δίδασκαν με αμοιβή όσους νέους επιθυμούσαν να μάθουν πώς να σκέφτονται και να αγορεύουν καλά, ώστε να κατορθώσουν να κυριαρχούν στην πολιτική ζωή. Ήταν δάσκαλοι, λοιπόν, κάθε είδους γνώσης και ειδικότερα της γνώσης των πολιτικών πραγμάτων. Κατηγορήθηκαν, γιατί πληρώνονταν για τη διδασκαλία τους αλλά και επειδή εισηγούνταν νέες ιδέες.

Οι Σοφιστές κατάγονταν από διάφορα κέντρα του ελληνισμού. Ήταν σύγχρονοι του Σωκράτη αλλά και των νεότερων Προσωκρατικών (Αναξαγόρας, Δημόκριτος, Αρχέλαος κ.α.). Οι σημαντικότεροι ήταν: ο Πρωταγόρας, ο Πρόδικος, ο Ιππίας, ο Αντιφών, ο Θρασύμαχος, ο Κριτίας, ο Γοργίας και ο Αλκιδάμας.

Η δημόσια ομιλία συνεχίζεται στην κλασσική Ελλάδα και τη Ρωμαϊκή περίοδο, πιο διαδεδομένη και απαραίτητη, καθώς πλέον παίζει ρόλο στην ίδια την ζωή, τόσο την δημόσια όσο και την προσωπική. Η ικανότητα του ανθρώπου να μιλάει, να μπορεί να εκφράσει το δίκαιο του και να περάσει την επιθυμία του στους συμπολίτες του

θεωρούνταν απαραίτητη. Στην αναγεννησιακή εποχή, η τέχνη της ρητορείας αποτελούσε βασική γνώση, καθώς είχε άμεση σχέση με το πνευματικό επίπεδο του ανθρώπου.

Σε κάθε περίπτωση όμως, στην αρχαία Αθήνα ο ορισμός του ρήτορα δεν είναι αυτός του δικηγόρου όπως νοείται σήμερα. Δεν ήταν επάγγελμα, ούτε κόμιζε αμοιβή. Και φυσικά, οι ρήτορες δεν είχαν νομική κάλυψη από την πολιτεία. Οι πρώτοι νομιμοποιημένοι “ομιλητές του δικαίου” εμφανίστηκαν στην ρωμαϊκή περίοδο, στην οποία καλλιεργήθηκαν ιδιαίτερα οι περί Δικαίου αρχές και ο κλάδος του ιδιωτικού Δικηγόρου. Ήταν ο αυτοκράτορας Κλαύδιος που έδωσε νομική υπόσταση στους ομιλητές που γνώριζαν τον νόμο. Μέχρι την απαρχή της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, είχαν επιβάλλει το λειτούργημά τους ως αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας, και με το πέρασμα των χρόνων απολάμβαναν όλο και περισσότερα προνόμια.

Με την πτώση την Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, κατά την διάρκεια του Μεσαίωνα, οι “εκπρόσωποι του νόμου” έχασαν κάθε τους προνόμιο καθώς και το λειτούργημά τους. Περίπου το 1200 μ.Χ. οι γνώστες του νόμου επέστρεψαν στο προσκήνιο επίσημα, υπό την αιγίδα της Εκκλησίας και του Κράτους, στην προσπάθειά τους να ρυθμίσουν και να ωθήσουν την νομική γνώση ως επάγγελμα. Είχε αρχίσει να γίνεται εμφανής η αξία των νομικών εκπροσώπων και της νομικής στήριξης. Σαφώς το κίνημα της Αναγέννηση συνέβαλλε, αλλά υπήρξε ένα συγκεκριμένο γεγονός στην ιστορία που η βαρύτητά του ήταν ιδιαίτερη για την εξέλιξη της δικηγορίας σε παγκόσμια κλίμακα.

Η Γαλλική επανάσταση

Ίσως το καθοριστικό ορόσημο στην διαιώνιση, εξέλιξη και πλήρη αποδοχή του Δικηγόρου, ως επάγγελμα αναντικατάστατο έπαιξε η Γαλλική Επανάσταση. Η συμβολή αυτής της μεγάλης κίνησης προς την κατάργηση της μοναρχίας και την εγκαθίδρυση της δημοκρατίας ως το βασικό και ισχυρότερο πολίτευμα οδήγησε, πέραν από ανακατατάξεις και αλλαγές στο πολιτικό σκηνικό ανά την υφήλιο, στην ενίσχυση και ουσιαστικά αποδοχή της ανάγκης για το δίκαιο και την ισχύ αυτού.

Στην ουσία η επανάσταση αυτή ήταν αποτέλεσμα της όλο και πιο πιεστικής προς την Τρίτη Τάξη, δηλαδή το λαό, δράσης της Πρώτης Τάξης, των κληρικών (clergy) και της Δεύτερης Τάξης, των ευγενών (nobility). Υπό άλλες συνθήκες, ίσως να μην υπήρχε η αντίδραση αυτή που άλλαξε τον ρου της ιστορίας. Αλλά ο υπερπληθυσμός (η Γαλλία είχε

τον μεγαλύτερο πληθυσμό στην τότε Ευρώπη), η τάση των αρχόντων να ζουν βίο πλούσιο, εις βάρος του λαού -ο οποίος πολύ συχνά κατέφευγε στις πιο απελπιστικές κινήσεις προκειμένου να επιβιώσει στο δυσβάσταχτο εκείνο περιβάλλον, όπου ο πλούσιος έμενε πλούσιος, και ο φτωχός δεν υπήρχε για τους ευγενείς -παρά μόνο ως μέσο περισσότερου πλουτισμού και κύρους δια μέσου της υπέρογκης φορολογίας.

Το αίτιο για αυτήν την στάση της μοναρχίας ήταν η γενικότερη οικονομική κρίση που βίωνε η Γαλλία ως αποτέλεσμα του αποτυχημένου για το κράτος Επταετούς Πολέμου (1756-1763). Η απώλεια των αποικιών τους στην Νότια Αμερική από τους Βρετανούς και η σχεδόν ολοκληρωτική καταστροφή του Ναυτικού της Γαλλίας ήταν αρκετά άσχημο χτύπημα στην οικονομία. Παραδόξως, μεγαλύτερη ίσως ζημιά προκάλεσε η επιτυχημένη ανεξαρτησία των Δεκατριών Αποικιών. Η οικονομική ενίσχυση προς τους επαναστάτες στην Αμερική και η κινητοποίηση του στρατού υπό την εντολή του Λουδοβίκου ΙΔ' υπέρ αυτών, καθώς και το αποτέλεσμα του Αμερικανικού Πολέμου για την Ανεξαρτησία (1775 έως το 1783) γονάτισε την Γαλλική οικονομία, καθώς ήταν ανίκανη να αντέξει το τεράστιο χρέος. Και όπως συνηθιζόταν και προαναφέρθηκε, ο ευγενής έπρεπε να μείνει πλούσιος και αξιοπρεπής. Ο φτωχός πεινούσε, ενώ αντίθετα ο ευγενής είχε τα πάντα. Αυτό είχε ως συνέπεια να μην υπάρχουν επαρκείς τροφές για τον πληθυσμό της χώρας. Οι κακές σοδειές δεν βοήθησαν καθόλου τον λαό, και απλώς δυσχέραναν το κλίμα πείνας- και συνεπώς αστάθειας. Και προκειμένου να υπάρξει οικονομική ευχέρεια για τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα, η καλύτερη και πιο ευνοϊκή λύση ήταν οι φόροι.

Επιπρόσθετα, ο Διαφωτισμός έδρασε καταλυτικά στην αφύπνιση της κοινής γνώμης απέναντι στην αδικία, και οι μεγάλες κινητοποιήσεις που επέφερε οδήγησαν στην έκρηξη της Επανάστασης. Το επίπεδο της αδικίας είχε γίνει πλέον οφθαλμοφανές στο λαό, που όπως ήταν φυσικό αντέδρασε. Το μίσος που προϋπήρχε απέναντι στο πολίτευμα και την άρχουσα τάξη οδήγησε στην μαζική κινητοποίηση του λαού ενάντια στο καθεστώς. Όταν το 1789 πραγματοποιήθηκε η σύγκρουση του λαού με την φρουρά στη Βαστίλη, ουσιαστικά ξεκίνησε η Επανάσταση, και η αναταραχή συνεχίστηκε μέχρι και το 1799.

Με την Επανάσταση καταργήθηκαν οι τίτλοι και τα όρια μεταξύ πολιτών και ευγενών, και καθώς δεν υπήρχε άρχουσα τάξη, οι πολίτες βρέθηκαν αντιμέτωποι με ένα τεράστιο ερώτημα, που ήταν αποτέλεσμα της ανακατάταξης του πλούτου και των

ιδιοκτησιών: Τί ανήκε σε ποιόν. Πιο σωστά, τί ανήκε *πραγματικά* σε ποιόν, και κατά πόσο αυτό μπορούσε να αποδειχθεί. Η αξία των ανθρώπων που ήταν γνώστες του δικαίου και των νόμων πραγματικά έλαμψε τότε. Ήταν όμως ένα τρομερά δύσκολο εγχείρημα, και χρειάστηκε καιρός προκειμένου να μπει μια τάξη στο χάος. Με όλη των χώρα σε αναβρασμό που κράτησε περισσότερο από μια δεκαετία, και με το πλέον δυναμικό πνεύμα ελευθερίας, η Τρίτη Τάξη, οι αστοί βασικώς, επεδίωκε να κερδίσει όσα περισσότερα μπορούσε από αυτή την κατάσταση.

Καθοριστικό ρόλο στο επίτευγμα αυτό έπαιζαν τα αρχεία. Όλη η απόπειρα δίκαιης διαμοίρασης των υλικών αγαθών, κινητών και ακινήτων, δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί δίχως το άνοιγμα των αρχειοθηκών και αρχειοφυλακείων της εποχής. Οι δικηγόροι, μεταξύ όλων όσων είχαν ακόμη και στοιχειώδεις γνώσεις περί νομικών όρων και εννοιών, ανέλαβαν να βοηθήσουν και κατατοπίσουν τους πολίτες της Γαλλίας στην απαίτηση και απόκτηση όλων όσων δικαιούνταν και τους αναλογούσαν. Στο συγκεκριμένο τομέα, έγγραφα πολλών δεκάδων ετών παλαιά, μερικές φορές ακόμη μεγαλύτερα σε ηλικία, βρέθηκαν στο προσκήνιο, στην έντονη προσπάθεια να αποδειχθεί, δια μέσω διαθηκών, επιθυμιών, συμβάσεων, γραπτών αναφορών, οτιδήποτε μπορούσε να τεκμηριώσει την ιδιοκτησία του οποιουδήποτε σε οτιδήποτε υποστήριζε πως του ανήκε.

Δικηγόρος στο ελληνικό δίκαιο

Ο Δικηγόρος είναι άμισθος δημόσιος λειτουργός. Θεωρείται, σύμφωνα με το άρθρο 2 ν.4134/2013, συλλειτουργός της Δικαιοσύνης. Εξ αιτίας αυτής της αξίας του α) υπάγεται στην πειθαρχική δικαιοδοσία των μελών του δικηγορικού συλλόγου στον οποίον ανήκει, β) δίνει όρκο ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου προκειμένου να διορισθεί και γ) εγγράφεται στο μητρώο του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

Μόνο ο εγγεγραμμένος στο μητρώο ενός εκ των δικηγορικών συλλόγων του κράτους μπορεί να ασκήσει νόμιμα το δικηγορικό λειτούργημα. Για να διορισθεί ο δικηγόρος σε κάποιο από τα Πρωτοδικεία του κράτους εκδίδεται σχετικό διάταγμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης περί διορισμού του στο Πρωτοδικείο που ζήτησε να διορισθεί και δημοσιεύεται σε Φ.Ε.Κ. Πριν την έναρξη του δικηγορικού λειτουργήματος προηγείται α) η 12μηνη περίοδος της άσκησης και β) η επιτυχής εξέταση του υποψηφίου δικηγόρου ενώπιον εξεταστικής επιτροπής προς λήψη αδείας άσκησης επαγγέλματος.

Ο Δικηγόρος, μετά από ενδόκιμη παραμονή 4 τουλάχιστον ετών στο Πρωτοδικείο που αρχικά διορίστηκε, μπορεί να προαχθεί μετά την πάροδο 6 τουλάχιστον ετών στο Εφετείο, στο οποίο υπάγεται και μετά στα Ανώτατα δικαστήρια του Αρείου Πάγου για πολιτικές και ποινικές υποθέσεις και του Συμβουλίου της Επικρατείας για διοικητικές υποθέσεις.

Βασικό έργο του δικηγόρου είναι η υπεράσπιση του εντολέα ενώπιον παντός δικαστηρίου και πάσης αρχής, ενεργώντας τις κατάλληλες πράξεις ελεύθεροι και ανεμπόδιστα. Επίσης εκπροσωπεί τον εντολέα του σε κάθε εξωδικαστικό θεσμό, μπορεί επίσης να παρέχει νομικές συμβουλές και γνωμοδοτήσεις και να συμμετέχει σε θεσμοθετημένα όργανα, ελληνικά ή διεθνή.

Ο Δικηγόρος, εκτός από τις δικαστικές παραστάσεις του μπορεί να αναλάβει την επιμέλεια φορολογικών, δασμολογικών και διοικητικών υποθέσεων, να πραγματοποιήσει έρευνες σε βιβλία Υποθηκοφυλακείου και Κτηματολογικά γραφεία, να προβεί στην σύνταξη σχεδίων συμβολαίων, συμφωνητικών, να κάνει μεταφράσεις επίσημες και

γνωμοδοτήσεις επί νομικών ζητημάτων. Με το δικηγορικό λειτούργημα είναι ασυμβίβαστη η άσκηση άλλης επιστήμης, τέχνης ή εμπορίου. Κατ' εξαίρεση γίνεται δεκτή η επί παγία αμοιβή παροχή νομικών υπηρεσιών σε φορέα του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα. Ουδέποτε μπορεί η δικαστική αντιπροσώπευση να γίνει από πληρεξούσιο μη δικηγόρο.

Ο Δικηγόρος οφείλει να εκτελεί την εντολή που του ανατέθηκε, με ευσυνειδησία και επιμέλεια, και εφόσον η συγκεκριμένη υπόθεση επιδέχεται συμβιβασμό, επιδιώκει την συμβιβαστική επίλυσή της. Διατηρεί την ελευθερία χειρισμού της υπόθεσης, δεν υπόκειται σε υποδείξεις και εντολές αντίθετες προς το νόμο και ασυμβίβαστες προς το συμφέρον του εντολέα του. Οφείλει να μην υπερασπίζεται παράνομες και προφανώς άδικες υποθέσεις, ν' απέχει από κάθε μη ευθύ τρόπο υπεράσπισης και να μην παρελκύει τις δίκες. Ο Δικηγόρος οφείλει να τηρεί εχεμύθεια σε ό,τι του εμπιστεύθηκε ο πελάτης του ή περιήλθε σε γνώση του κατά την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος. Σε υπόθεση που ανέλαβε ο δικηγόρος δεν του επιτρέπεται να εξετάζεται ως μάρτυρας. Ο Δικηγόρος οφείλει να αναλαμβάνει την υπεράσπιση οποιουδήποτε κατηγορουμένου, εφόσον αυτό του ζητηθεί από τις δικαστικές αρχές, αρκεί να μην συγκρούεται με τα συμφέροντα άλλων εντολέων του ή ν' αντιβαίνει στις αρχές του.

Ο Δικηγόρος ως προς την άσκηση του λειτουργήματός του υπέχει καθήκοντα και συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Οι υποχρεώσεις αυτές σχετίζονται με την συμπεριφορά του έναντι του πελάτη του, τον χειρισμό της υπόθεσης και την τήρηση υποχρεώσεων που επιβάλλονται απ' τον Κώδικα δικηγόρων. Τυχόν παραβάσεις αυτών των υποχρεώσεων (που καταγράφονται στον Κώδικα) συνιστούν πειθαρχικά παραπτώματα, τα οποία κρίνονται απ' το Πειθαρχικό Συμβούλιο του Συλλόγου στον οποίο ανήκει. Οι πειθαρχικές ευθύνες προκύπτουν εκτός από άλλες ενδεχόμενες ευθύνες του, π.χ. Αστικές και ποινικές. Οι επιβαλλόμενες ποινές κυμαίνονται από επίπληξη για τις ελαφρές περιπτώσεις μέχρι και οριστική παύση για τα βαρύτερα παραπτώματα.

Όλες οι δικαστικές και εξώδικες ενέργειες του δικηγόρου αμείβονται με ανάλογη αμοιβή. Τα ελάχιστα όρια των αμοιβών αυτών προβλέπονται από σχετικές διατάξεις του Κώδικα δικηγόρων. Οι αμοιβές μετά από ελεύθερη συμφωνία του δικηγόρου με τον πελάτη του και εντολοδόχο και δεν πρέπει να υπολείπονται των ορίων αμοιβής για κάθε δικαστική ή εξώδικη πράξη και ενέργεια που προβλέπονται στις σχετικές διατάξεις του Κώδικα.

Ο Δικηγόρος υπάγεται στον οικείο δικηγορικό σύλλογο στον οποίο έχει εγγραφεί και ανήκει. Ο κάθε δικηγορικός σύλλογος εκλέγει την διοίκησή του, που αποτελείται από τον πρόεδρο του Δ.Σ. και έναν αριθμό συμβούλων ανάλογο με τον αριθμό των μελών του συλλόγου.

Ας σημειωθεί ότι μεταπολεμικά ως Κώδικας δικηγόρων ίσχυσε το ν.δ.3026/1954, που αντικαταστάθηκε το 2013 με τον ισχύοντα ν.4194/2013 (Φ.Ε.Κ. Α' 208, 27/9/2013) που αποτελεί μέχρι σήμερα τον Κώδικα δικηγόρων.

Ορισμός Δικαίου και οι Κλάδοι του

Το Δίκαιο ορίζει τις πολιτείες των ανθρώπων κατά τον Πλάτωνα. Όπως γράφει στην “Πολιτεία”, η Δικαιοσύνη επικρατεί στην καρδιά της θεωρητικής του αυτής δημιουργίας. Ο δίκαιος άνθρωπος ευτυχεί περισσότερο από τον άδικο. Το εύρυθμο πολίτευμα στηρίζεται στη Δικαιοσύνη και τη Φιλοσοφία.

Μιας και έχει γίνει αναφορά στη σχέση δικηγόρου και δικαίου, είναι μάλλον λογικό να τοποθετηθούν, στην εργασία αυτή, οι κλάδοι του δικαίου. Κατ' αρχήν, το Δίκαιο βασικά χωρίζεται σε Διεθνές και Εσωτερικό. Οι περισσότεροι δικηγόροι ασχολούνται κυρίως με το Εσωτερικό Δίκαιο και τους ειδικότερους κλάδους του. Αυτοί περιλαμβάνουν το Δημόσιο και το Ιδιωτικό Δίκαιο.

Δημόσιο Δίκαιο

Ποινικό Δίκαιο

Το Ποινικό Δίκαιο αποτελεί το σύνολο των ποινικών κανόνων Δικαίου που τίθενται σε ισχύ για την άσκηση της Ποινικής δικαιοδοσίας της Πολιτείας. Διακρίνεται σε Ουσιαστικό Ποινικό Δίκαιο και Ποινική Δικονομία. Ορίζεται από τον Ποινικό Κώδικα και τον Σωφρονιστικό Κώδικα.

Διοικητικό Δίκαιο

Το σύνολο των κανόνων που ορίζουν την σωστή λειτουργία και οργάνωση του συνόλου των δημοσίων υπηρεσιών και τις σχέσεις των Αρχών προς τους πολίτες απαρτίζει το Διοικητικό Δίκαιο. Αποτελεί τμήμα του Δημοσίου Δικαίου. Αφορά τη συγκρότηση των Διοικητικών Αρχών, την ομαλή λειτουργία των Διοικητικών Υπηρεσιών με τους πολίτες και μεταξύ τους, και την βέλτιστη οργάνωση αυτών προκειμένου να επιτευχθεί η μέγιστη εκπλήρωση υποχρεώσεων και στόχων.

Συνταγματικό Δίκαιο

Το Συνταγματικό Δίκαιο περιλαμβάνει συνοπτικά τους κανόνες που περιέχονται στο Σύνταγμα για τα όργανα του κράτους, τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα καθώς και τις τρεις βασικές εξουσίες (Βουλή, κυβέρνηση-διοίκηση και δικαστική εξουσία) και τις σχέσεις μεταξύ πολιτών και Πολιτείας.

Δικονομικό Δίκαιο

Η απονομή της δικαιοσύνης και η τήρηση των κανόνων και διαδικασιών που αφορούν τη δίκη υπόκεινται στο Δικονομικό Δίκαιο. Ρυθμίζει την ομαλή διαδικασία εκδίκασης των διαφορών ενώπιον του αρμοδίου κατά περίπτωση Δικαστηρίου (αστικού, ποινικού ή διοικητικού).

Εκκλησιαστικό Δίκαιο

Συμπεριλαμβάνει κανόνες, αρχές και υποχρεώσεις που αφορούν λειτουργικά την Εκκλησία, καθώς και τις σχέσεις της Εκκλησίας απέναντι στην Πολιτεία. Αφορά επίσης τα εκκλησιαστικά αδικήματα και την εφαρμογή των σχετικών ποινών.

Δημοσιονομικό Δίκαιο

Ο κλάδος αυτός περιλαμβάνει τους κανόνες που διέπουν τη διαχείριση των δημοσίων εσόδων, την είσπραξη αυτών δια μέσου των διαφόρων φόρων και την διαδικασία επιβολής αυτών και την νομιμότητα των δημοσίων δαπανών και πληρωμών.

Ιδιωτικό Δίκαιο

Το Αστικό Δίκαιο

Το Αστικό Δίκαιο ρυθμίζει τις όποιες αστικές διαφορές μεταξύ πολιτών. Σχετίζεται άμεσα με τον Αστικό Κώδικα, ο οποίος είναι η συστηματική κωδικοποίηση κανόνων δικαίου, με σκοπό την εφαρμογή των ρυθμίσεων του ιδιωτικού δικαίου. Αποτελεί βασική κατηγορία του Ιδιωτικού Δικαίου, και διακρίνεται σε πέντε υποκατηγορίες.

Το Ενοχικό Δίκαιο αναλαμβάνει την ρύθμιση της ενοχής, της υποχρέωσης προς παροχή ενός προσώπου σε ένα άλλο. Αφορά την ομαλή αλληλεπίδραση μεταξύ οφειλέτου και δανειστού. Το Οικογενειακό Δίκαιο αφορά τους κανόνες που ρυθμίζουν τις

οικογενειακές σχέσεις και τα πρόσωπα που εμπλέκονται σε αυτές. Το Κληρονομικό Δίκαιο ρυθμίζει την κατά τον νομοθέτη σωστή και δίκαιη αποδοχή κληρονομίας, διαθήκης και νόμιμης διαχείρισης της όποιας περιουσίας του αποθανόντος και γενικά τα κληρονομικά θέματα. Τα όποια δικαιώματα σε πράγματα αναφέρονται στο Εμπράγματο Δίκαιο. Οι Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου αφορά γενικούς ορισμούς ως προς το Αστικό Δίκαιο, καθώς και τις γενικές περιπτώσεις τους.

Εμπορικό Δίκαιο

Κλάδος του Αστικού Δικαίου, το Εμπορικό Δίκαιο αφορά τις εμπορικές συναλλαγές. Ασχολείται με τους εμπόρους ως φυσικά και νομικά πρόσωπα. Διαιρείται σε επιμέρους κλάδους, όπως στο Δίκαιο των Εμπορικών εταιριών, το Ασφαλιστικό Δίκαιο, το Ναυτικό Δίκαιο, το Πτωχευτικό Δίκαιο, το Δίκαιο των Αξιογράφων και των εμπορικών πράξεων εν γένει.

Εργατικό Δίκαιο

Το Εργατικό Δίκαιο φροντίζει για την έννομη σχέση μεταξύ εργοδότη/εργαζομένου και ρυθμίζει τους κανόνες που διέπουν τις εργασιακές σχέσεις. Αποσκοπεί στην δίκαιη και σωστή εκπλήρωση των εργασιακών και εργοδοτικών υποχρεώσεων, την τήρηση των συμβάσεων και συμφωνιών και την δίκαιη και παραγωγική αλληλεπίδραση των εμπλεκόμενων στο πλαίσιο εφαρμογής της εργατικής νομοθεσίας.

Πνευματικά δικαιώματα (Copyrights)

Το δικαίωμα στην πνευματική ιδιοκτησία υπάγεται στο Αστικό Δίκαιο, αλλά τείνει να ανεξαρτητοποιηθεί. Πνευματική ιδιοκτησία ή πνευματικά δικαιώματα (ή αλλιώς copyright) ονομάζονται τα αποκλειστικά δικαιώματα των πνευματικών δημιουργών στο έργο τους. Παραχωρούνται από τον νόμο προκειμένου να προστατεύσουν τα έργα των πνευματικών δημιουργών και να απαγορεύσουν σε τρίτους τη χρήση των έργων των χωρίς την άδεια των. Το πνευματικό δικαίωμα καλύπτει έργα λογοτεχνίας και τεχνών, όπως βιβλία, έργα θεάτρου, ζωγραφικής, γλυπτικής, φωτογραφίας, αρχιτεκτονικής, μουσικά έργα αλλά και άλλες σύγχρονες δημιουργίες και εφαρμογές πληροφορικής, όπως λογισμικό ή βάσεις δεδομένων (databases) και άλλα συναφή.

Περιλαμβάνει το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού δεσμού του δημιουργού του προς αυτό (ηθικό δικαίωμα). Το πνευματικό δικαίωμα για να αναγνωρισθεί και να προστατευθεί χρειάζεται προηγούμενη αίτηση του δημιουργού για καταχώριση του έργου του στην αρμόδια υπηρεσία.

Ονοματολογία του Δικηγόρου εκτός Ελλάδος

Ανά την υφήλιο, ο δικηγόρος έχει διαφορετικές υποχρεώσεις και νομικά δικαιώματα στον χώρο της εργασίας του. Λόγου χάρη, στην Αγγλία και την Ουαλία, τα νομικά επαγγέλματα έχουν διάφορες ονομασίες, όπως: Barrister, Attorney, solicitor, registered foreign lawyer, patent attorney, trade mark attorney, licensed conveyancer, commissioners of oath, public notaries, immigration adviser, claims management service. Ο κάθε ένας από αυτούς αναλαμβάνει να δράσει σε συγκεκριμένους τομείς του δικαίου, και να ενεργήσει εξειδικευμένα πλέον τις ανάλογες με την ειδικότητά του νομικές πράξεις και ενέργειες.

Σύντομη αναφορά στο δικηγορικό γραφείο του κ. Αθανασίου Λαβράνου, καθώς και στην εξέλιξη της δικηγορικής του σταδιοδρομίας

Ο κύριος Α. Λαβράνος άρχισε να ασκεί το λειτούργημα του δικηγόρου στις 8 Ιουνίου του 1976, οπότε και διορίστηκε στο Πρωτοδικείο Κέρκυρας. Ξεκίνησε την επαγγελματική του δραστηριότητα από τον Ιούλιο του ίδιου έτους και μετά. Κατά την διάρκεια της επαγγελματικής δράσης του, ο κ. Λαβράνος άλλαξε συνολικά τρεις φορές την γραφειακή του εγκατάσταση. Το πρώτο δικηγορικό γραφείο λειτούργησε ως μίσθιο από τον Ιούλιο του 1976 επί της οδού Αρβανιτάκη έναντι των παλαιών γραφείων της ΔΕΗ, στο κέντρο της πόλης της Κέρκυρας. Το 1989 μετακόμισε σε άλλο μίσθιο γραφείο, επί της οδού Προσαλέντου (πίσω από τα παλαιά δικαστήρια του νησιού). Από το καλοκαίρι του '93 ο κ. Λαβράνος απέκτησε ιδιόκτητο γραφείο στην οδό Βελισσαρίου 32, στο οποίο λειτούργησε τα υπόλοιπα χρόνια μέχρι την παύση άσκησης του επαγγέλματός του, το Δεκέμβριο του 2016, όπου και εντοπίζεται σήμερα το αρχείο του δικηγορικού του γραφείου.

Το παρόν αρχείο είναι συμπληρωματικό, και αφορά τις εξώδικες υποθέσεις και τις ανάλογες νομικές ενέργειες, που διεκπεραιώθηκαν μεταξύ των ετών 1989 έως και το 2016.

Ο κ. Λαβράνος εγγράφηκε στο δικηγορικό σύλλογο Κέρκυρας αυθημερόν της ημερομηνίας του διορισμού του (8-6-1976). Στο Εφετείο Κέρκυρας προήχθη το 1983, και στον Άρειο Πάγο το 2003. Από το 2007 μέχρι και το 2016 ήταν δικηγόρος στην νομική υπηρεσία του Ιονίου Πανεπιστημίου, με πάγια αντιμισθία.

Στις 30 Δεκεμβρίου του 2016 ο κ. Λαβράνος αποχώρισε από την δικηγορία. Ως ελεύθερος δικηγόρος, προσέφερε τις νομικές υπηρεσίες του πλην άλλων και σε διάφορους τοπικούς φορείς όπως την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Κέρκυρας (ΕΑΣΚ συν. Π.Ε.) από το 1982 ως και το 1996, στην Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος (ΑΤΕ) από το 2000 μέχρι το 2007, παράλληλα και στον Αυτόνομο Οικοδομικό Συνεταιρισμό Δημοσίων Υπαλλήλων νομού Κέρκυρας (ΑΟΣΔΥΝΚ συν. Π.Ε.) από το 2002 ως το 2007.

Αναφορά στο συμπληρωματικό αρχείο και στους πελάτες

Ο Αθανάσιος Λαβράνος στο χρόνο της δικηγορικής του δραστηριότητας συνέλεξε μεγάλο υλικό αρχείων, τα οποία πλέον φυλάσσονται, όπως αναφέρθηκε, στο γραφείο του. Αυτό καθ' αυτό το αρχείο χωρίζεται σε δύο μέρη, το κύριο αρχείο του και το συμπληρωματικό. Η εργασία που παρατίθεται αφορά το συμπληρωματικό. Σήμερα το συμπληρωματικό αρχείο των εξώδικων υποθέσεων βρίσκεται στο τέως δικηγορικό γραφείο του κ. Λαβράνου (Βελισσαρίου 32-49100) και στον 1ο όροφο έχει τοποθετηθεί στα συρόμενα ράφια στο κάτω μέρος της νομικής βιβλιοθήκης στην ιδιοκτησία του κ. Λαβράνου. Ως επί το πλείστον, το συμπληρωματικό αυτό αρχείο περιλαμβάνει ιδιωτικές υποθέσεις ή υποθέσεις πελατών του με τις αρμόδιες αρχές. Παρότι το σύνολο των υποθέσεων αυτών αφορούν περιστατικά της καθημερινότητας, εν τούτοις εκφράζουν εύστοχα τον ρόλο και το σημαντικό έργο του δικηγόρου και εξώδικες ενέργειες και παρεμβάσεις, σε σχέση με την κοινωνία και τις τρέχουσες υποθέσεις των πολιτών.

Αξίζει να αναφερθεί πως μεγάλο μέρος των υποθέσεων αυτών επιλύθηκε εξωδίκως, δίχως να επακολουθήσει δίκη. Αυτό δεν σημαίνει πως αυτές οι υποθέσεις έχουν μικρότερη αξία από άλλες που οδηγήθηκαν σε δίκη. Σημασία πάντοτε έχει να εξυπηρετηθεί ο πελάτης στις άμεσες ανάγκες του, και ο σωστός δικηγόρος θα προσφέρει τις υπηρεσίες του με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, εφόσον του ζητηθούν. Το γεγονός λοιπόν πως οι υποθέσεις αυτές επιλύθηκαν άνευ δίκης, αποδεικνύει την κοινωνική βαρύτητα του λειτουργήματος του κυρίου Λαβράνου, και την ωφέλεια που ένας δικηγόρος μπορεί να προσφέρει στους πολίτες σε καθημερινή βάση.

Επιπρόσθετα, το σύνολο του έργου του μπορεί να προσφέρει στους μελλοντικούς δικηγόρους ένα στήριγμα και μια σταθερή βάση για την δική τους εξέλιξη στον τομέα του επαγγέλματος. Το αρχείο του κυρίου Λαβράνου παραθέτει το περιεχόμενο και το περιβάλλον του δικηγορικού λειτουργήματος, μια σταθερή βάση και μια πολύπλευρη εικόνα του. Σε κάθε περίπτωση, η οπτική ψηφιοποίηση μέρους του αρχείου του θα είναι μια πολύ καλή ενέργεια για το μέλλον. Η εξ αποστάσεως προβολή του συνόλου των εγγράφων θα προσφέρει μια πληθώρα πληροφοριών στους ειδικούς στα νομικά

ζητήματα, μια σταθερή βάση για τους φοιτητές της Νομικής για να κατανοήσουν ένα ολοκληρωμένο δικηγορικό αρχείο, και θα παρέχει στον μελλοντικό ερευνητή την δυνατότητα να εισχωρήσει στον κόσμο της Δικηγορίας.

Κατάλογος υποθέσεων συμπληρωματικού αρχείου

Παρακάτω παρατίθεται αριθμημένος κατάλογος των διαφόρων υποθέσεων πελατών του συμπληρωματικού αρχείου. Οργανώνεται βάσει είδους υποθέσεως και ονοματεπωνύμου πελάτου. Λόγω του ισχύοντος νόμου περί προσωπικών δεδομένων και για τη διαφύλαξη του δικηγορικού απορρήτου, τα ονόματα των δημιουργών-πελατών του κ. Λαβράνου παρατίθενται με τα αρκτικόλεξά τους.

1) Αγοραπωλησία διαμερίσματος

Μ.Γ., Μ.Α.

2) Άδεια παραμονής αλλοδαπού

Μ.Θ.Η.

Σ.Η., Κ.Η., Γ.Η.

3) Αίτηση

Μ.Θ.Η.

4) Απόδειξη παραλαβής διαμερίσματος

Κ.Κ.

5) Βεβαίωση

Σ.Κ.

6) Διαταγή πληρωμής

Α.Β.Κ.

7) Δικαίωμα διέλευσης από δίοδο διέλευσης

Π.Κ.

8) Καταστατικό συλλόγου

Ε.π.σ. Χ.Κ.Θ.Π.

9) Κληρονομική υπόθεση

Β.Β., Σ.Β.

Ε.Χ.

Κ.Ι.

Κ.Κ.Ι. (2)

Μ.Λ.

Ζ.Σ.

10) Κτηματολογική υπόθεση

Α.Κ.

Α.Ν.

Β.Β., Σ.Β.

Κ.Γ., Κ.Α.

Κ.Κ. (2)

11) Ληξιαρχική πράξη

Ι.Χ.

12) Λύση μίσθωσης

Γ.Μ., Ν.Τ.

13) Μίσθωση ακινήτου

Κ.Β.

14) Μεταφράσεις ξενόγλωσσων κειμένων στην ελληνική

Δ.Ε.Κ.
Λ.Σ.Μ.
Λ.Φ.Α.
Μ.Ε.Γ.
Μ.Λ. (3)
Σ.Δ.Κ.
Σ.Ζ. (5)
Σ.Κ. (6)
Χ.Α.Β.

15) Μισθωτήριο συμφωνητικό κατοικίας
Κ.Κ.
Χ.Κ.

16) Μισθωτική διαφορά
Ι.Κ.
Ι.Μ.Κ.

17) Τροχαίο ατύχημα
Κ.Κ.

18) Φορολογική υπόθεση
Φ.Θ.
Χ.Α.

Βιβλιογραφία

<https://archive.org/details/constitutionsan02andegoog/page/n8/mode/2up>

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΠ. ΜΑΝΤΖΟΥΤΣΟΣ, *Κώδικας Δικηγόρων - Κώδικας Δεοντολογίας Δικηγορικού Λειτουργήματος*, ΑΘΗΝΑ 2019

Ιωάννου Δρ. Σταματάκου, *Λεξικόν αρχαίας ελληνικής γλώσσης*, εκδόσεις Δεδεμάδη, Αθήνα 2006

Friderici Sylburgii, *Ετυμολογικόν το μέγα*, Lypsiæ 1816

Αθαν. Κ. Βαρυμπομιώτη-Ευάγ. Θ. Καμενόπουλου δικηγόρων, *Κώδιξ περί Δικηγόρων*, εκδ. Κοβάνης, Αθήναι 1977

Άννα Κόλτσιου-Νικήτα, «*Η Δικαιοσύνη στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία: Από τη Δίκη του Ησιόδου στη σωκρατική δικαιοσύνη*», Δελτίο Βιβλικών Μελετών, Τόμ. 25, Ιούλιος-Δεκέμβριος 2007, σελ. 55-73

Νίκος Πασχαλίδης, *Ο νομοφύλαξ της Θεσσαλονίκης Κωνσταντίνος Αρμενόπουλος και η Εξάβιβλος*, Εκδοτικός Οίκος Κυρομάνος, 2010

William Grapel, *The Institutes of Justinian: with the Novel as to Successions*, Lawbook Exchange, Ltd., 2010.

Αθηνά Δημοπούλου-Πηλιούνη, *Σημειώσεις ρωμαϊκού δικαίου: Δίκαιο των πραγμάτων*, Αθήνα, 2003